

Дрішлюк К. В.

адвокат, старший викладач кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ АДВОКАТА В ПРОЦЕДУРІ ВИРІШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ

Стаття 59 Конституції України (Конституція України від 28.06.1996 року// Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141) закріпила, що кожен має право на правову допомогу, а у випадках передбачених законом така допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

В науковій літературі проблемам діяльності адвоката-захисника приділяється значна увага. Вагомим внеском у розробку цієї проблеми стали праці В. Д. Адаменка, В. П. Бож'єва, А. Д. Бойкова, Т. В. Варфоломеевої, А. П. Гуськової, А. В. Кожевнікова, Л. Д. Кокорева, Е. Ф. Куцовой, О. М. Ларіна, С. С. Левіна, Ю. Ф. Лубшева, В. З. Лукашевича, З. В. Макаровой, Є. Г. Мартинчика, Т. Г. Моршакової, Я. О. Мотовіловкера, М. П. Некрасової, В. Ю. Резника, В. М. Савицького, Г. П. Саркіянца, Ю. С. Стецовського, В. А. Стрёмовского, М. С. Строговича, М. О. Чельцова, Ф. Н. Фаткулліна й інших вчених.

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України (Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9—13. — Ст. 88.) поряд із вже відомими видами проваджень вводить нові, які одночасно вводять й диспозитивні засади при вирішенні кримінальних справ. Одним з таких видів кримінальних проваджень є кримінальне провадження на підставі угод. В зв'язку з цим представляється необхідним визначити роль адвоката у вирішенні справи на підставі угоди про примирення.

У відповідності із ст. 469 КПК України угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді).

Угода про визнання винуватості може бути укладена за ініціативою прокурора або підозрюваного чи обвинуваченого. Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Укладення угоди про примирення у кримінальному провадженні щодо уповноваженої особи юридичної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким здійснюється провадження щодо юридичної особи, не допускається.

Укладення угоди про примирення або про визнання винуватості може ініціюватися в будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку.

Слідчий, прокурор зобов'язані проінформувати підозрюваного та потерпілого про їхнє право на примирення, роз'яснити механізм його реалізації та

не чинити перешкод в укладенні угоди про примирення.

У разі якщо в кримінальному провадженні беруть участь кілька потерпілих від одного кримінального правопорушення, угода може бути укладена та затверджена лише з усіма потерпілими.

У разі якщо в кримінальному провадженні беруть участь кілька потерпілих від різних кримінальних правопорушень, і згода щодо укладення угоди досягнута не з усіма потерпілими, угода може бути укладена з одним (кількома) з потерпілих. Кримінальне провадження щодо особи (осіб), яка досягла згоди, підлягає виділенню в окреме провадження.

Не дивлячись на законодавчий обов'язок слідчого роз'яснити учасникам кримінального провадження право на укладення угоди і вирішення справи шляхом примирення, саме адвокату належить визначальна роль у забезпеченні прав особи, що притягається до кримінальної відповідальності.

Згідно з рішенням Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 року (Справа № 1–17/2000) конституційним правом підозрюваного, обвинуваченого і підсудного при захисті від обвинувачення та особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою отримання правової допомоги може обирати захисником своїх прав особу, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Положення частини другої статті 59 Конституції України про те, що «для забезпечення права на захист від обвинувачення... в Україні діє адвокатура», треба розуміти як одну із конституційних гарантій, що надає підозрюваному, обвинуваченому і підсудному можливість реалізувати своє право вільно вибирати захисником у кримінальному судочинстві адвоката — особу, яка має право на заняття адвокатською діяльністю.

У відповідності із ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // Відомості Верховної Ради України — 2013. — № 27. — Ст. 282.) адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

В умовах сьогодення надання юридичної допомоги населенню виведено на новий рівень з точки зору доступності. Разом з тим актуалізується й питання про якість такої допомоги, особливо коли мова йде про кримінальне провадження. Саме адвокат, як особа, яка має необхідні знання, досвід роботи в юридичній сфері має забезпечити права підозрюваного (обвинуваченого) з метою недопущення застосування до нього умов угоди, що не повністю відповідає його інтересам у конкретному кримінальному провадженні.